

Hallitusneuvos Hanna Helinko

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan hallintovaliokunta pyytää sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Sisäministeriö tuo pyynnön johdosta esille seuraavaa.

Sisäministeriö on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun niin sitä varten asetetussa lainsäädäntötyöryhmässä että asiantuntijatyöryhmässä.

Esitys sisältää ehdotukset sääntelystä, jolla pannaan täytäntöön avoimen datan direktiivi. Sääntely kattaa sellaiset direktiivin velvoitteet, jotka eivät nykyisellään sisälly voimassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Tällaisia ovat julkisen sektorin hallussa olevan tiedon osalta arvokkaita tietoaineistoja ja tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvää tietoa koskevat säännökset sekä säännökset, jotka kohdistuvat julkisten yritysten hallussa olevaan tietoon sekä julkisin varoin tuotettuihin tutkimusaineistoihin.

Vaikka pyrkimys julkishallinnon suurempaa avoimuuteen ja tietovarantojen tehokkaampaan hyödyntämiseen on kannatettavaa, korostaa sisäministeriö, ettei kansallista turvallisuutta tule vaarantaa tietoaineistojen harkitsemattomalla avaamisella.

Sisäministeriö on valmistelun aikana kiinnittänyt huomiota niihin mahdollisiin vaikutuksiin, joita tiedon laajalla avaamisella julkiseksi ja eri lähteistä saatavien tietojen yhdistely tehokkaasti teknologiaa hyödyntäen, voi muodostaa kansalliselle turvallisuudelle. HE-luonnosta koskevan lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esityksen kansallista turvallisuutta koskevaa vaikutusarviointia on laajennettu, mitä sisäministeriö pitää hyvänä. Vaikka sinänsä salassapitovelvoitteen piiriin kuuluvat tiedot jäävät avattavan tiedon ulkopuolelle, on kriittisen infrastruktuurin aloilla tärkeä huolehtia siitä, että avointen rajapintojen kautta ei voida yhdistää sellaisia tietoja kuten sijaintitietoja, joka voivat vaarantaa kansallista turvallisuutta. Eri lähteistä koottava tieto voi paljastaa muuten suojattavaksi tarkoitettua tietoa.

Tiedon avaamisen vaikutuksia on ollut tässä vaiheessa vaikea arvioida tarkkaan. Komissio ei myöskään ole antanut tarkempaa määrittelyä arvokkaiden tietoaineistojen sisällöstä. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että sääntelyn täytäntöönpanon vaikutuksia seurataan. Lisäksi julkisen hallinnon tulisi toimia yhteisten pelisääntöjen mukaisesti tiedon avaamisessa. Ennen tietoaineistojen julkista avaamista voitaisiin tehdä tietoaineistojen avaamisen turvallisuusvaikutusten ennakoarviointi ja tarvittaessa laajempi turvallisuusviranomaisten kanssa tehtävä vaikutustenarviointi.

Valtiovarainministeriö valmistelee parhaillaan tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisia tavoitteita. Sisäministeriö on lausunut VM:n ehdotuksesta. Turvallisuuskäsitteiden huomioon ottaminen tiedon avaamisessa edellyttää yhteistyötä ja tarkentavaa työtä turvallisuusviranomaisten ja ainakin valtiovarainministeriön välillä. Tätä työtä on tehty jo ennestään ja tarve yhteistyölle on tiedon laajemman avaamisen myötä entistä suurempi.